

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Balassy Gábor ügyvéd (Balassy Ügyvédi Iroda 1025 Budapest, Nagybányai út 64/b.) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I. rendű felperes címe) I. rendű, a Fellebbviteli Főügyészség dr. Velényi László fellebbviteli főügyészségi ügyész által képviselt **II.rendű felperes neve** (II. rendű felperes címe) II. rendű felperesnek, a dr. Pallós Dénes ügyvéd (7621 Pécs, Jókai u. 25.) által képviselt **I. rendű alperes neve** (I. rendű alperes címe) I. rendű, és a dr. Marján István ügyvéd (7621 Pécs, Mária u. 43.) által képviselt **II.rendű alperes neve** (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tolna Megyei Bíróság 2008. november 13. napján kelt 17.G.40.036/2008/23. számú ítélete ellen a II. rendű felperes részéről 24. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy az alperesek között 2007. március 2. napján létrejött engedményezési szerződés érvénytelen.

Kötelezi a II. rendű alperes, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 72.000.000 (hetvenkettőmillió) forintot. Ezt meghaladóan tekinti a II. rendű felperes keresetét elutasítottnak.

Az I. rendű felperes által a II. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 1.039.200 (egymillió-harminckilencezer-kettőszáz) forintra felemeli.

Kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az állami adóhatóság külön felhívására 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes módosított elsődleges keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek között 2007. március 2. napján létrejött engedményezési

szerződés a jó erkölcsbe ütközik, és ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmis. A semmisség következményeként arra kérte kötelezi a II. rendű alperest, hogy az engedményezéssel megszerzett, és beszédett követelés és az érte fizetett vételár különbözetét, 73.000.000 forintot az I. rendű alperes részére fizessen vissza. Másodlagos keresetében az I. rendű felperes az alperesek közti szerződés hatálytalanságának megállapítását, és II. rendű alperes tűrésre kötelezését kérte arra, hogy az I. rendű felperes az engedményezéssel megszerzett követelés helyébe lépett értékből kielégítést keressen a visszaigazolt, ki nem elégített hitelezői igénye erejéig.

A perbe az I. rendű felperes pertársaként, II. rendű felperesként belépő ügyész az I. rendű felperes elsődleges kereseti kérelmével egyező tartalmú keresetet terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kiemelte, hogy jó erkölcsbe ütközőnek az a szerződés minősülhet, amelyet jogszabály ugyan nem tilt, de amelynek tárgya, az általa elérni kívánt cél, a benne foglalt kötelezettségvállalás, vagy érte ellenszolgáltatás felajánlása, az általános elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, amely az általános társadalmi megítélés szerint is egyértelműen tisztességtelennek és elfogadhatatlannak tekinthető. Abból indult ki, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközése körében nem a szerződő fél, illetve szerződő feleken kívül álló érdekelt érdeksérelmét, hanem azt kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e, e körben pedig lényeges feltétel annak igazoltsága, hogy a szerződő felek tudtak, vagy az elvárható gondosság elmulasztása miatt nem tudtak azokról a tényekről és körülményekről, amelyek a szerződés jó erkölcsbe ütközését előidézték. Ha a szerződés tartalma nem ütközik jó erkölcsbe, önmagában valamelyik - de csak az egyik - fél szándéka, szerződéskötési célja a szerződést jó erkölcsbe ütközővé nem teszi, mindkét félnek tudnia kell arról, hogy a szerződés tartalma társadalmilag tiltott cél elérését szolgálja, a szerződés erkölcstelenségének, etikátlanságának számukra nyilvánvalónak kell lenni. Ezért - bár a felek a jó vagy rosszhiszeműségének a szerződés semmissége szempontjából az elsőfokú bíróság álláspontja szerint sincs jelentősége - a szerződő felek tudattartalmának tulajdonított elsődleges jelentőséget, e tudattartalom megállapítása körében pedig, álláspontja szerint a szerződéskötés körülményei, a szerződéskötéskor ismert adatok, tények vehetők figyelembe. Kiemelte, hogy önmagában a követelésnek a behajtás kockázata átvállalásával történő megvásárlása, illetve a követelésnek a behajtás kockázata átadásával, vagy anélkül történő eladása társadalmilag nem elítélendő magatartás, így többlet tényállási elemként a felpereseknek a perben azt kellett bizonyítaniuk, hogy e szerződéssel az alperesek - mindkettőjük - szándéka társadalmilag tiltott cél elérésére irányult és hogy a szerződéskötés következtében kialakult helyzet erkölcstelensége, etikátlansága az alperesek számára nyilvánvaló volt, e bizonyítási kötelezettségnek azonban nem tettek eleget. Álláspontja szerint a bizonyított tények - hogy a II. rendű alperes a perbeli engedményezési szerződés megkötésekor tudatában volt annak, hogy az A. cégekkel szembeni I. rendű alperesi követelés

jogosulti pozíciójába kerülve legalább 43.000.000 forint megtérüléssel számolhat, mivel e 43.000.000 forint az engedményezési szerződés megkötését megelőzően részére átutalásra került - önmagukban a szerződés jó erkölcsbe ütköző voltát nem alapozzák meg, mert emellett az ismert tény mellett nem lehetett ismert a II. rendű alperes számára az I. rendű alperes hitelezőinek köre, a hitelezői igények mértéke, és a hitelezői igények kielégítésére rendelkezésre álló felszámolási vagyon, ugyanakkor nem merült fel adat arra sem, hogy az I. rendű alperes előtt az A. cégek és a II. rendű alperes között létrejött azon megállapodás tartalma, amely alapján a II. rendű alperes számlájára 2007. február 9. napján 43.000.000 forint került átutalásra, ismert lett volna, és nem nyert igazolást az sem, hogy az I. rendű alperes felszámolójának az engedményezési szerződés megkötésével a szándéka a követelés I. rendű alperes felszámolási vagyonából oly módon való kivonására irányult volna, hogy ezáltal a hitelezői érdeket szándékosan kívánta volna sérteni

Az ítélet ellen a II. rendű felperes és a II. rendű alperes jelentettek be fellebbezést, a II. rendű felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a kereset teljesítését kérte. Kiemelte, hogy bár az elsőfokú bíróság helyesen látta azt, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütköző volta körében milyen tényeket és körülményeket kell vizsgálni, az általa e körben tett megállapításokból azonban tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a per tárgyát képező szerződés nem ütközik általánosan elfogadott erkölcsi normákba. Utalva a BH 409/1999. és a BH 956/2003. számú eseti döntésekre, az volt a jogi álláspontja, hogy a jó erkölcsbe ütközés erkölcsi kategória, valamennyi szerződéssel szemben azt az általános elvárást fejezi ki, hogy az feleljen meg az igazságosság, és méltányosság elveinek. A jó erkölcs absztrak fogalmának meghatározásánál - a Ptk. 4. §-ában foglalt rendelkezésre is tekintettel - a tisztességesen gondolkodó emberek értékrendje a mérce, ezért álláspontja szerint a hivatkozott eseti döntésekben megfogalmazott elvek figyelembe vételével nem vitatható, hogy az alperesek által kötött szerződés jó erkölcsbe ütközik, hiszen a II. rendű alperes már február 9-én, tehát jóval az engedményezési szerződés megkötése előtt megkapott 43.000.000 forintot az A. Zrt.-től, így számára egyértelműnek kellett lennie annak, hogy nem bizonytalan követelést vásárol meg 16.000.000 forintért, az I. rendű alperes felszámolójának pedig az A. Zrt. több esetben tett egyezségi ajánlatot, és még Fővárosi Bíróság előtt 363.780.000 forint megfizetése iránt indított perben benyújtott, 2007. február 5-én kelt előkészítő iratában is fenntartotta 52.598.000 forint összegű egyezségi ajánlatát. Ezen egyezségi ajánlatot az I. rendű alperes felszámolója nem fogadta el, hanem a követelést bizonytalanannak megjelölve, 16.000.000 forintért engedményezte a II. rendű alperesre. E körülmények fennállása mellett egyértelmű, hogy az I. rendű alperes felszámolója tudott, vagy az elvárható gondosság tanúsítása esetén tudnia kellett volna arról, hogy az A. Zrt. 16.000.000 forintnál jóval nagyobb összeget hajlandó kifizetni e követelésének kielégítéseként. E tényekből nyilvánvalóan megállapítható, hogy az az alperesek által kötött engedményezési szerződés, amely lehetővé tette, hogy legalább 72.000.000 forint a felszámoló helyett egy ismeretlen tulajdoni háttérű - az adott ügyben tényleges szolgáltatást nem nyújtó, és valódi kockázatot nem vállaló - off shore céghez kerüljön, a tisztességesen gondolkodó emberek értékrendjébe ütközik, és ezért semmis. Nem

értett egyet az elsőfokú bíróságnak annak a jogi álláspontjával, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti semmissége megállapításának feltétele volna az, hogy mindkét fél tudjon arról, hogy a szerződésük tartalma erkölcstelen, azaz társadalmilag tiltott cél elérését szolgálja, és azzal sem, hogy a felperesek terhére esett e perben annak bizonyítása, hogy a szerződéskötéskor az ügylet jó erkölcsbe ütköző jellege az alperesek számára együttesen nyilvánvaló volt. Megítélése szerint e jogi álláspont sem jogszabályi rendelkezésből, sem a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján kialakult bírói gyakorlatból nem vezethető le.

A II. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és az I. rendű felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegének felemelését kérte. Álláspontja szerint a II. rendű alperes az I. rendű felperessel szemben teljes egészében pernyertes lett, az I. rendű felperes keresetének pertárgy értéke pedig 73.000.000 forint volt, ezért a II. rendű alperes részére járó perköltséget e pertárgy érték alapján kellett volna megállapítani. A II. rendű alperes a II. rendű felperes fellebbezésével összefüggésben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Az I. rendű alperes valamint az I. rendű felperes - a II. rendű alperes fellebbezésével összefüggésben - szintén az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A II. rendű felperes fellebbezése alapos, a II. rendű alperes fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, túlnyomó részben helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás iratai alapján még az alábbiakkal egészíti ki:

A jelen per I. rendű alperese által az A. Zrt., I. rendű valamint az A. Zrt. II. rendű alperesekkel szemben a Fővárosi Bíróság előtt G.41.511/2006. számú alatt, 363.780.000 forint kártérítés megfizetése iránt indított perben a 2007. február 9. napján benyújtott előkészítő iratban a per alperesei azt adták elő, hogy a felperes (jelen perben I. rendű alperes) kárát a B.-i V. Zrt.-nek az A. cégekkel szembeni perében kirendelt szakértő 52.598.000 forintban állapította meg, ebből az II. rendű alperes a felperesnek 15.446.300 forintot már megfizetett, ezért a felperes követelése 37.151.700 forint lehet. Kifejtették előkészítő iratukban, hogy az I. rendű alperes (az A. Zrt) a felperessel (jelen per I. rendű alperesével) a pert megelőzően több alkalommal megkísérelt egyezséget kötni, melyet a jelen per I. rendű alperese visszautasított, és ragaszkodott jogtalan követelése megtérítéséhez. Közölték azt is, hogy az I. rendű alperes (A. Zrt) természetesen fenntartja a felperesnek (jelen per I. rendű alperesének) tett ajánlatát, hogy az igazságügyi szakértő által megállapított összegszerűsége tekintettel egyezséggel rendezzék vitájukat. A Fővárosi Bíróság előtt 2007. február 12.-én megtartott tárgyaláson a jelen per I. rendű alperese szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, az alperesek megjelent jogi képviselője pedig azt adta elő, hogy a peres felek peren kívüli egyezséget kötöttek,

erre tekintettel a felperes minden valószínűség szerint a keresetétől el fog állni, és a per megszüntetése iránti kérelmet fog előterjeszteni. A tárgyalási jegyzőkönyvet, és a 2007. február 9-én érkeztetett 4. sorszámú előkészítő iratot a Fővárosi Bíróság az I. rendű alperes képviselőjének, dr. P. D. ügyvédnek megküldte, aki a megküldött iratokat 2007. február 23-án átvette, majd ezt követően, 2007. március 2-án kötötte meg a II. rendű alperessel az engedményezési szerződést.

Az így kiegészített tényállásból az elsőfokú bíróság téves jogi következtetést vont le akkor, amikor úgy látta, hogy a megállapított tényállás a szerződés jó erkölcsbe ütköző voltának megállapítására nem alkalmas, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetének túlnyomó részben helyt adva, az alperesek közti szerződés semmisségét - annak jó erkölcsbe ütközése miatt - a Ptk.200.§ (2) bekezdése alapján megállapította, és a II. rendű alperest az eredeti állapot helyreállításaként a Ptk.237.§ (1) bekezdése alapján 72.000.000 forint megfizetésére kötelezte.

Kiegészíti a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását a II. rendű felperes keresetindítási jogosultságát illetően azzal, hogy a Ptké. 36/A. §-a hatalmazza fel az ügyészt arra, hogy a semmis szerződéssel a közérdekben okozott sérelem megszüntetése érdekében a semmisség megállapítása iránt keresetet indítson. E rendelkezés célja a közérdekben okozott sérelem orvoslása. Az ügyészt a keresetindítás joga akkor illeti meg, ha a semmis szerződés miatt a társadalom egészének vagy valamely közösségének érdekséreleme ténylegesen bekövetkezett (EBH 1043/2004.). A közérdek nem feltétlenül esik egybe a közösség vagyoni érdekeinek sérelmével, a közösség érdekeinek sérelmén vagyoni érdek mellett valamely, a közösség javát konkrétan szolgáló nem vagyoni értékben esett sérelmet is érteni kell. A perbeli esetben közérdeknek az tekinthető, hogy a felszámolási eljárásról rendelkező jogszabály, nevezetesen az 1991. XLIX. számú törvény (Cstv.) rendelkezései és céljai megvalósuljanak, e cél pedig az, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet felszámolás körébe tartozó vagyonából törvényben meghatározott módon, a lehetséges legmagasabb mértékű kielégítést nyerjenek, hogy a felszámolási eljárás e törvény rendelkezései szerint kerüljön lefolytatásra. A kereseti tényállás szerinti, a felszámolási vagyon, illetve a vagyon egy részének elvonásához vezető, II. rendű felperes által támadott jogügylet e törvényi cél megvalósítását, jogszerű hitelezői igények kielégítésének meghiúsítását eredményezte, ezzel a társadalom egy közösségének, a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet hitelezőinek érdekséreleme ténylegesen bekövetkezett. E jogsérelem orvoslása közérdek, ezért e jogügylet semmisségének megállapítása iránti keresetindítási jog az ügyészt megilleti.

A kereset érdemi elbírálása során az elsőfokú bíróság a Ptk. 200. § (2) bekezdésének utolsó mondatához fűzött törvényi indokolást helyesen idézte, e törvényindokolásból azonban a bírói gyakorlatban kialakult, megfogalmazott elvek figyelmen kívül hagyásával tévesen jutott arra a jogi következtetésre, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütköző volta elsősorban a peres felek tudatától, akaratától

függ, és téves az a megállapítása, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközését csak akkor lehet megállapítani, ha azokról a tényekről, amelyek a jó erkölcsbe ütközés megállapításának alapjául szolgáltak, mindkét szerződő fél egyező tudattartalommal bír, mindkét fél szerződéskötéssel elérni kívánt szándéka közös, és a másik fél által is ismert.

A Ptk. 200. § (2) bekezdése utolsó mondata értelmében semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik. E jogszabályi rendelkezést tartalommal a Polgári Törvénykönyv módosításáról szóló 1991. évi XIV. számú törvény indoklásában megfogalmazott elvek figyelembe vételével a bírói gyakorlat töltötte ki. E jogszabály - Ptk. 200.§ (2) bekezdését módosító - 14. §-ához fűzött indoklás is kiemeli, hogy e fogalom, szókapcsolat (jó erkölcs) tényleges tartalmát a bírósági gyakorlatnak kell majd kimunkálnia, ezen a címen semmisnek minősülhet pl. az a szerződés, amelyet jogszabály ugyan nem tilt, de amelynek tárgya, vagy az általa elérni kívánt cél, a benne foglalt kötelezettségvállalás, vagy érte ellenszolgáltatás felajánlása, az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, amely tehát az általános társadalmi megítélés szerint is egyértelműen tisztességtelennek, és elfogadhatatlannak tekinthető.

A Legfelsőbb Bíróság 956/2003. számú Elvi Bírósági Határozatában - összhangban a törvényi indoklással - kifejtette, hogy a jó erkölcs fogalmát, annak tartalmát a Ptk. nem határozza meg, a bírói gyakorlat részéről e jogszabályhely általános fogalmának értelmezése eseti döntésben történt meg (pl. BH.1993.604., BH.1999.409., BH.2000.260.) E bírósági határozatokban kialakult értelmezés szerint a jó erkölcs - polgári jogi értelemben - a társadalom általános értékítéletét, a magán autonómiának a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki. Bár a felek a szerződés tartalmát a Ptk. 200.§ (1) bekezdése értelmében szabadon állapítják meg, e szerződési szabadság nem korlátlan, a törvény nem fogadja el érvényesnek azokat a szerződéseket, amelyek nyilvánvalóan sértik az általánosan kialakult erkölcsi normákat. A Ptk. 4. §-a a kódex eszmei alapjaként emelte jogszabályi rangra azt az erkölcsi szabályt, hogy a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően kell eljárni a polgári jogviszonyokban, ebből pedig az következik, hogy az üzleti életben a tisztességesen gondolkodó emberek értékrendje az a mérce, amely a jó erkölcs absztrak fogalmának meghatározásánál irányadó. A jó erkölcs - közerkölcs - erkölcsi közfelfogást is jelent a társadalmilag helyesnek tekintett magatartási szabályokról. A közpénzek hanyag kezelése, a bizonytalan lehetőségek kihasználása, a magasan kvalifikált munkáért járó díjazás több százszorosát meghaladó jövedelem megszerzése nyilvánvalóan a társadalom erkölcsi rosszallását vonja maga után.

A szerződés jó erkölcsbe ütközésének kérdése tehát - mint arra a fent idézett EBH is utal - elsősorban a szerződés tartalmát érintő kérdés, a Ptk. 200. § (1) bekezdése által deklarált szerződési szabadság korlátozása. Hasonló elvi alapon közelíti meg a jó erkölcsbe ütközés kérdését a Legfelsőbb Bíróság a 1043/2004. számú Elvi Bírósági Határozatban is, kifejtve, hogy a jogalkotó határozza meg azokat az

értékeket, amelyeket a jogszabály útján védeni kíván, és maga korlátozza a felek szerződési szabadságát (Ptk.200.§ (1) bekezdés) azzal, hogy semmissé nyilvánításukkal megtagadja a jogi hatást olyan szerződésektől, amelyek a törvényes előírásokkal védett érdeket sértenek, azok kijátszására irányulnak, vagy nyilvánvalóan sértik a jó erkölcsöt. A Ptk. 200. §. (2) bekezdésében írt tényállás megvalósítása - így a szerződés jó erkölcsbe ütköző szerződés megkötése - a törvénnyel való szembe helyezkedés, közösségellenes magatartás.

A szerződés jó erkölcsbe ütközése, mint semmissége ok, nem akarathiba, a Ptk.200. § (2) bekezdéséhez fűzött - fentebb idézett - törvény indokolása példálódzó felsorolásának az a megfogalmazása, mely szerint a szerződés jó erkölcsbe ütközését az is megalapozza, ha a szerződéskötéssel elérni kívánt cél sérti a közerkölcsöt, nem azt jelenti, hogy a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapítására csak e cél tudatos fennállásának bizonyítottsága, a szerződést kötő felek szándékának, szerződéskötéssel elérni kívánt céljának, és az e körben releváns tényekről való tudomásának azonossága esetén kerülhet sor, és főleg nem jelenti azt, hogy az egyik fél jó erkölcsbe ütköző szerződéskötéssel elérni kívánt céljáról a másik félnek tudnia kellene.

A Legfelsőbb Bíróság és az ítéltáblák számtalan közzétett döntésben fejtették ki jogi álláspontjukat abban a kérdésben, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti semmissége milyen tények és körülmények fennállása esetén állapítható meg. A 21/2004. számú Bírósági Határozatban kifejtett jogi álláspont szerint azt kell vizsgálni, hogy az adott perbeli jogügylet megfelel-e a fentebb már részletezett jogi normák absztrakt tartalmának, ennek megállapításához pedig a szerződés megkötésének körülményeit, a felek kialakult helyzetet illető ténybeli és jogi ismereteit, az általuk külön-külön vagy együttesen elérni kívánt célokat is vizsgálni kell. A Bírósági Döntések Tárában 1585/2007. szám alatt közzétett döntésben is kifejtett jogi álláspont szerint - melyet az elsőfokú bíróság is idézett a döntés számának megjelölése nélkül - azt kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e, e döntésből azonban az az elsőfokú bíróság álláspontja szerinti jogi következtetés, mely szerint a szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti semmisségének megállapítására csak a felek közös, és azonos tudattartalmának és céljának bizonyítottsága esetén kerülhet sor, nem vonható le. Ezzel ellentétes álláspont tükröződik BH 141/2004. számú eseti döntésben, melyben a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik az a vállalkozói szerződés, amelyben a vállalkozó olyan kötelezettséget vállal, amelynek teljesítésére nem képes, és a tevékenység kifejtése nélkül kíván a vállalkozói és alvállalkozói díj különbözetéhez hozzájutni. E döntésben alapjául szolgáló ügyben a szerződés jó erkölcsbe ütköző voltának megállapítása kifejezetten csak az egyik szerződő fél, a fővállalkozó társadalmilag elítélendő szerződéskötéssel elérni kívánt céljára tekintettel került sor. E jogi álláspontot tükrözi a Legfelsőbb Bíróság a BH 451/2003 számú eseti döntése is.

A fentebb kifejtett, a Ptk. 200.§ (2) bekezdésének értelmezése körében a bírói gyakorlat által kialakított elvek figyelembevételével, a megállapított perbeli tényállás

alapján a keresettel támadott szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti semmissége - az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával ellentétben, az alább kifejtettek szerint - egyértelműen megállapítható.

Az alperesek által megkötött engedményezési szerződés tartalma szerint teljesült, az II. rendű alperes az I. rendű alperesnek az engedményezés vételáraként kikötött 16.000.000 forintot megfizette, a II. rendű alperes pedig az engedményezett követelést - 72.000.000 forint összegben - beszedte, mégpedig 43.000.000 forint összeg erejéig már az engedményezési szerződés megkötését megelőzően. E szerződés eredményeként a II. rendű alperes 16.000.000 forint anyagi ráfordítással, pusztán a szerződés aláírásával, ténylegesen munkateljesítmény nélkül 72.000.000 forint nyereséghez jutott, amely tény, e szerződéssel a II. rendű alperes által elért eredmény, a magasan kvalifikált munkáért járó díjazás több százszorosát meghaladó nyereség, már önmagában sérti a tisztességesen gondolkodó ember értékrendjét, és a társadalom erkölcsi rosszallását vonja maga után.

Ugyanakkor a per adatai alapján kétséget kizáróan megállapítható volt az a tény is, hogy a II. rendű alperes 2007. február 9. napján, jóval az engedményezési szerződés megkötése előtt, de kifejezetten az engedményezési szerződésre utalással 43.000.000 forintot az engedményezéssel megszerzett követelésből megkapott, az engedményezési szerződés megkötésekor tehát tudott arról, hogy e szerződés számára kockázat nélküli, a megszerzett követelés nem bizonytalan követelés, hogy a 16.000.000 forintot vételár kifizetése ellenében, minden kockázat nélkül minimálisan 27.000.000 forint haszonhoz jut, és ezzel a felszámolás alatt álló I. rendű alperest fosztja meg attól a követeléstől, amely, minimálisan a már átutalt összeg erejéig, a I. rendű alperes részére biztosan megtérült volna. E tényállás alapján, minden további bizonyítás nélkül megállapítható az, hogy a II. rendű alperes e szerződés megkötésével elérni kívánt célja kizárólag a kockázat és munka ráfordítás nélküli, kiemelkedő mértékű haszonszerzés volt, e szerződési cél pedig az általános társadalmi megítélés szerint egyértelműen tisztességtelen, elfogadhatatlan.

Ugyanakkor viszont az is megállapítható, hogy az I. rendű alperes sem járt el a Ptk. 4. §-a szerint, a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően az engedményezési szerződés megkötése során, ugyanis olyan körülmények között értékesítette, engedményezte követelését bizonytalan követelésként, amikor is tudta azt, hogy az általa indított perben, peren kívüli egyezség esetén minimálisan 37.000.000 forint bevételhez juthatna, és bár kézhez kapta a Fővárosi Bíróság tárgyalási jegyzőkönyvét, melyben az A. cégek nyilatkozata szerint a peres felek között peren kívüli megállapodás született, és tudta azt, hogy vele az A. cégek közül megállapodást egyik sem kötött, az engedményezési szerződés megkötését megelőzően meg sem kísérelte annak tisztázását, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvben hivatkozott peren kívüli egyezség kik között, és milyen tartalommal jött létre. Az I. rendű alperes eljárása, különös tekintettel arra, hogy tudta azt, hogy a megkötött szerződés következményeit valójában hitelezői viselik, a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, a társadalom erkölcsi normarendszerének sérelmét

jelenti. Az I. rendű alperesnek ugyanis a jóhiszeműség és tisztesség követelményei szerint eljárva a felszámolás körébe tartozó vagyon növelése, és nem annak indokolatlan, és felelőtlen csökkentése érdekében kellett volna minden eszközt megragadni. Az I. rendű alperes Ptk.4.§-át sértő magatartásának eredményeként az I. rendű alperes hitelezői 72.000.000 forint hitelezői igények kielégítésére fordítható vagyontól estek el.

A fent részletezett körülmények többszörösen és halmozottan is megalapozzák a szerződés semmisségének megállapítását a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján, annak jó erkölcsbe ütközése miatt.

A szerződés érvénytelenségének következtében - a Ptk. 215. §-ára figyelemmel a felperesi kereset korlátai között - kellett a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján a szerződéskötést megelőző állapot helyreállításáról rendelkezni, miután azonban a II. rendű alperes az engedményezéssel megszerzett követelést beszedte, az eredeti állapot helyreállításaként az I. rendű alperesnek a követelés nem adható vissza, ehelyett a másodfokú bíróság e szolgáltatás pénzgyenértékének, azaz az engedményezéssel beszedett összeg (88.000.000 forint) és az érte fizetett ellenérték (16.000.000 forint) különbözetének, 72.000.000 forintnak a megfizetésére kötelezte a II. rendű alperest, ezt meghaladóan, 1.000.000 forint visszafizetésére irányuló részében utasította el a II. rendű felperesi keresetet, a II. rendű felperes ugyanis 73.000.000 forintban jelölte meg a visszatérítendő különbözeti összeget.

A II. rendű alperes I. rendű felperessel szembeni fellebbezése részben alapos volt. Az I. rendű felperes keresetének pertárgy értéke az érvénytelenség megállapítására irányuló kereset tekintetében 16.000.000 forint, a hatálytalanság megállapítására irányuló kereset tekintetében 24.200.926 forint volt, az I. rendű felperes mindkét kereseti kérelem tekintetében pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján e két kereset együttes pertárgy értéke figyelembe vételével a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére tekintettel kiszámított elsőfokú perköltség megfizetésére köteles a II. rendű alperes javára. E perköltség mérséklésére - a II. rendű alperes álláspontjával ellentétben - a hivatkozott IM. rendelet 3.§ (6) bekezdése alapján lehetőség volt, erre azonban a másodfokú bíróság okot nem látott.

Az alperesek II. rendű felperessel szembeni fellebbezése alaptalan volt, ezért az e fellebbezéssel összefüggésben feljegyzett illetéket a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján az Itv. 74. §-ára tekintettel a Kmr.13. § (2) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az állam részére.

P é c s, 2009. április 29.

Dr. Veszeley Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró